

Dkt. David L. Mathewson, Theolojia ya Agano Jipya, Kipindi cha 10, Agano, Agano la Kale na Agano Jipya, Sehemu ya 2

© 2024 Dave Mathewson na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Dave Mathewson katika mfululizo wake wa mihadhara kuhusu Theolojia ya Agano Jipya. Huu ni kipindi cha 10, Agano, Agano la Kale na Agano Jipya, Sehemu ya 2.

Tulimaliza sehemu ya mwisho kwa kumtazama Yesu akitimiza Agano la Ibrahimu na Paulo hasa, ingawa Mathayo, kwa mfano, anaonyesha kwamba Yesu anakuja kutimiza ahadi zilizotolewa kwa Ibrahimu kama mwana wa kweli wa Ibrahimu anayeleta baraka za Agano la Ibrahimu kwa mataifa yote.

Vivyo hivyo, Paulo anamrejelea Yesu kama uzao wa kweli wa Ibrahimu katika kutimiza ahadi katika Mwanzo zinazohusiana na uzao wa Ibrahimu au uzao wa Ibrahimu. Na hivyo, katika Wagalatia 3:16, tunamalizia kwa kubainisha kwamba Paulo anamlinganisha Yesu na uzao wa Ibrahimu. Yesu ndiye utimilifu wa Agano la Ibrahimu, kwa hivyo baraka za Agano la Ibrahimu sasa zinatoka na kumiminika kwa mataifa yote kupitia utu wa Kristo.

Hata hivyo, kipengele kingine cha Agano la Ibrahimu ni kwamba si tu kwamba ahadi za Agano la Ibrahimu zinatimizwa katika Yesu bali pia kwa wafuasi wake. Kwa hivyo, tena, kama nilivyosema, tunaona hili kwa mada nyingi hizi. Ahadi, kwanza kabisa, hupitia Yesu na kisha huenea kwa watu wake ambao wameungana naye katika imani.

Na hivyo ndivyo hasa inavyotokea hapa katika Wagalatia 3:16 katika andiko ambalo tayari tumezungumzia kwa ufupi. Kwa hivyo, baada ya kusoma sura ya 3:16, ingawa tayari tumeona katika sura ya 3:7 ya Wagalatia kwamba wasomaji wa Paulo katika Galatia wanaitwa wana wa Ibrahimu, mwishoni kabisa mwa sura ya 3, tunamkuta Paulo akisema katika sura ya 3:29 ya Wagalatia, ikiwa ninyi ni wa Kristo basi ninyi ni uzao wa Ibrahimu na warithi kulingana na ahadi. Hiyo ni kusema, wanarithi ahadi zilizotolewa kwa Ibrahimu, ambazo, kama jambo la ziada, nazichukulia pia kujumuisha ahadi za ardhi, ambazo tayari tumezungumzia kuhusu ardhi na uumbaji kama labda jinsi watu wa Mungu wanavyomiliki ahadi za nchi.

Lakini mwandishi anawezaje kusema kwamba ninyi ni uzao wa Ibrahimu? Ni kwa sababu, kama mstari wa 29 unavyoanza, ninyi ni wa Kristo, ambaye, nyuma katika sura ya 3:16, Paulo tayari ameuita uzao wa Ibrahimu. Kwa hivyo Yesu ni uzao wa kweli wa Ibrahimu, lakini sisi pia ni uzao wa Ibrahimu kwa sababu ya kuwa wa Kristo, ambaye ni uzao wa Ibrahimu. Kwa hivyo tena, Paulo anaweza kusema, ikiwa ninyi ni

wa Kristo, na anachukua uzao wa kweli wa Ibrahimu, sura ya 3:16, ikiwa ninyi ni wake, basi ninyi pia ni uzao wa Ibrahimu na warithi kulingana na ahadi.

Andiko lingine la kuvutia ambalo kwa kawaida hatulihusishi na agano la Ibrahimu ambalo labda sasa linatupeleka mbele hadi lile ambalo halijafika, lakini nataka kulizungumzia hata hivyo, linapatikana katika Ufunuo sura ya 7 na mstari wa 9, ambalo labda ni sehemu ya maono ya Yohana ya utimilifu. Kwa hivyo sasa tumeruka hadi lile ambalo halijafika, lakini nataka kulirejelea kwa sababu ni andiko lingine ambalo, kwangu mimi, linaonekana wazi kuwarejelea watu wa Mungu kwa upande wa utimilifu wa agano la Ibrahimu au utimilifu wa uzao wa Ibrahimu. Katika mstari wa 9, Ufunuo 7, baada ya haya, yaani, katika mistari minane ya kwanza, Yohana anaona idadi ya watu 144,000 kutoka kila kabila la taifa la Israeli.

Tutashughulikia andiko hilo baadaye tutakapozungumzia watu wa Mungu. Lakini sasa Yohana anasema baada ya haya, baada ya kuwaona hawa, wale 144,000 waliotiwa muhuri, nilitazama na mbele yangu palikuwa na umati mkubwa ambao hakuna mtu angeweza kuuhesabu wala kuuhesabu, kutoka kila taifa, kabila, jamaa, na lugha, wamesimama mbele ya kiti cha enzi na mbele ya mwana-kondoo. Walikuwa wamevaa mavazi meupe na walikuwa na matawi ya mitende mikononi mwao.

Ninachotaka kuzingatia ni maelezo ya umati huu mkubwa kama wa kundi ambalo hakuna mtu angeweza kuhesabu, au hakuna mtu angeweza kuhesabu. Katika hukumu yangu, na maoni mengine machache, nadhani, yamethibitisha hili, lakini katika hukumu yangu, lugha hii ya umati ambao hakuna mtu angeweza kuhesabu labda inaakisi tena ahadi ya Ibrahimu. Ilhali ukikumbuka, ukirudi kwenye Mwanzo 15-17, Mungu anarudia ahadi iliyotolewa kwa Israeli mara kwa mara, na naamini hata baadhi ya mababu baada ya hapo, katika kurudia ahadi zilizotolewa kwa Ibrahimu, Mungu anamwahidi Ibrahimu kwamba uzao wake utakuwa mwingi sana kiasi kwamba utakuwa mwingi kuliko nyota za angani na mchanga wa bahari.

Itakuwa nyingi sana kiasi kwamba haiwezi kuhesabiwa. Na kwa hivyo, rejea hii kwa umati ambao hakuna mtu angeweza kuuhesabu au hakuna mtu angeweza kuuhesabu, nadhani, inarejelea ahadi zilizotolewa kwa Ibrahimu katika kitabu cha Mwanzo. Ili kwamba tena, watu wa Mungu watimize ahadi zilizotolewa kwa Ibrahimu.

Kinachovutia ni kwamba unaporudi kwenye ahadi ya awali kwa Ibrahimu katika Mwanzo 12, Mungu anaahidi kwamba atalifanya jina la Ibrahimu kuwa kuu, atamfanya kuwa taifa lenye nguvu, na hatimaye atakuwa baraka kwa mataifa yote ya dunia. Lakini inashangaza kwamba unapofika kwenye Agano Jipya, Wagalatia 3, na hapa katika Ufunuo 9, si baraka kwa mataifa yote yanayovutiwa, bali ni uzao wa Ibrahimu unaovutiwa nao. Uzao usiohesabika.

Ili tushiriki katika baraka za Ibrahimu, si tu kwa kuwa mataifa yaliyobarikiwa, bali sisi ni mataifa yaliyobarikiwa haswa kwa kuwa watoto wa Ibrahimu, kwa kuwa uzao wa Ibrahimu, kwa kuwa umati usiohesabika, umati huo ambao haungeweza kuhesabiwa katika kutimiza ahadi za Ibrahimu. Kwa hivyo naona hilo linavutia sana kwamba hatuko tu kama Ibrahimu anayepokea ahadi, ingawa hiyo si lazima iwe hivyo Mwanzo 12 inakusudia, lakini badala yake, tunapokea, kama mataifa, baraka haswa kwa kuwa uzao wa Ibrahimu. Wagalatia 3 na Ufunuo sura ya 7. Kwa hivyo, tumeangalia ahadi, uhusiano wa Mungu na watu wake wakati wa uumbaji, na Adamu na Hawa, na jinsi hilo linavyorejeshwa katika Kristo na katika watu wake.

Tumeangalia agano la Ibrahimu na jinsi hilo linavyotimizwa katika nafsi ya Kristo na katika watu wake pia. Na sasa, nataka kutumia dakika chache tu kutazama agano la Daudi. Agano ambalo Mungu alifanya na Daudi lilikuwa kwamba angeanzisha uzao wa Daudi, mzao wa Daudi, angeanzisha kiti chake cha enzi, angeanzisha ufalme wake, na kutawala milele.

Vile vile tunaona kwamba Agano Jipya linakubaliana kwa kauli moja, kwamba Yesu Kristo ni mwana wa Daudi, uzao wa Daudi, uzao wa Daudi ulioahidiwa katika Agano la Kale. Tuliona mwanzo na 2 Samweli 7, ukirudiwa katika baadhi ya Zaburi, Zaburi 2, Zaburi 110, na Zaburi 89, lakini pia unaonyeshwa katika matarajio ya kinabii ya urejesho. Ezeieli, sura ya 36 na 37, hata katika kitabu cha Isaya, inarejelea umbo la Daudi, tawi, chipukizi kutoka kwa Yese litakalo inuka.

Matarajio haya yote ya mtawala wa ukoo wa Daudi na mfalme wa ukoo wa Daudi, Mungu atakapowarejesha watu wake, sasa yanatimizwa katika utu wa Yesu Kristo. Hadithi ndefu ya Mungu kushughulika na Daudi na ahadi alizopewa Daudi sasa inafikia kilele kwa kumrejelea Yesu Kristo. Tayari tumerejea Mathayo sura ya 1 na mstari wa 1, ambapo Yesu Kristo ni mwana wa Daudi na mwana wa Ibrahimu.

Lakini pia tunapata katika maandiko kama Waebrania sura ya 1 na mstari wa 5, ambayo tayari nimesoma, kwa maana ni malaika gani ambaye Mungu aliwahi kumwambia, Wewe ni mwanangu, mimi leo nimekuwa baba yako, akinukuu moja kwa moja kutoka Zaburi sura ya 2 na mstari wa 7. Lakini basi, ikiwa hiyo haitoshi, mwandishi anasema, au tena, na sasa anarudi nyuma hadi 2 Samweli 7, 14. Tena, nitakuwa baba yake, naye atakuwa mwanangu, kwa kutumia fomula hii maalum ya agano la Daudi. Sasa, mwandishi wa Waebrania anaona hilo likitimizwa katika utu wa Yesu Kristo.

Kwa kweli unakuta maandiko hayo hayo yanamhusu Yesu Kristo kwingineko. Maandiko mengine ambayo tumeyaangalia ambayo yanachukua fomula ya agano la Daudi na kuirejelea kwa Kristo yangekuwa, kwa mfano, katika Waefeso sura ya 1, ambapo Yesu Kristo ameinuliwa na kuketi mkono wa kuume wa Mungu juu ya adui zake, juu sana ya adui zake. Lugha hiyo inatoka katika Zaburi ya 110, Zaburi nyingine ya Daudi.

Kwa hivyo, naweza kutaja maandiko katika Matendo, na naweza kutaja maandiko mengine kadhaa. Baadhi ya wasomi wa Agano Jipya hata wanafikiri kwamba popote unapopata neno Kristo katika Agano Jipya, linapaswa kusomwa kwa maneno ya Masihi. Hilo si jina au cheo halisi tu.

Bado wangeshikilia hilo kama cheo. Hilo linaweza lisiwe kweli kwa wote, lakini ningeshuku kwamba, angalau katika baadhi yao, unapopata marejeleo ya Yesu Kristo, Yesu ndiye Kristo, ambayo pengine bado yana maana za Kimasihi. Kwa hivyo, kote tunapata Yesu huyo, dhana na dalili dhahiri kwamba Yesu ni mwana wa Daudi na anatimiza ahadi zilizotolewa kwa Daudi.

Lakini cha kushangaza, kile ambacho mara nyingi hupuuzwa, kama vile ahadi, ahadi za Adamu na nia ya Mungu kwa Adamu na agizo kwa Adamu, kama vile ahadi za Ibrahimu, ahadi kwa Daudi za Mungu kuwa baba yake na Daudi kuwa mwanawe pia hutumika kwa watu wake. Kwa mfano, katika 2 Wakorintho sura ya 6 na mstari wa 18, andiko ambalo tayari tumeangalia mara kadhaa linahusiana na ardhi na mahekalu. Katika 2 Wakorintho sura ya 6, nataka kusoma mstari wa 18 katika muktadha wa nukuu kadhaa za Agano la Kale.

Hapa kuna mstari wa 18. Acha nirudi nyuma na kusoma mstari wa 16 ili kuonyesha tu kinachoendelea. Kuna makubaliano gani kati ya hekalu la Mungu na sanamu? Kwa maana sisi tu hekalu la Mungu aliye hai.

Sasa, angalia anachofanya, kile Paulo anachofanya katika mstari wa 18. Anasema, nami nitakuwa baba kwenu, nanyi mtakuwa wanangu wa kiume na wa kike. Kwa kuchanganya nukuu kutoka kwa Isaya, Bwana Mwenyezi anasema vivyo hivyo.

Hii ni nukuu kutoka 2 Samweli 7 mstari wa 14, ambapo mwandishi inaonekana anapeleka ahadi hiyo kwa Daudi na sasa anaitumia si kwa Kristo bali kwa watu wake. Sisi pia ni wana wa kweli wa Daudi. Lakini tena, dhana iliyo nyuma ya 2 Wakorintho ni kwamba Yesu Kristo ndiye mwana wa kweli wa Daudi.

Na ahadi za Daudi hutimizwa ndani yetu kwa sababu ya kuwa wa Kristo. Hata hivyo, hiyo si mahali pekee ambapo hilo hutokea. Kama naweza kuruka kwa muda hadi sasa, tunazingatia hasa jinsi Kristo na watu wake wanavyotimiza maagano sasa.

Tutaangalia tena kipengele ambacho hakijafika bado, na kutufikisha katika Ufunuo. Lakini kama naweza kuruka hadi Ufunuo sasa hivi, bila maneno ya kuchekeka, mstari wa 7. Nitasoma mstari wa 6. Hii ni katika muktadha wa maono ya uumbaji mpya, mbingu mpya, dunia mpya. Na sasa tutapata orodha inayotokana na Agano la Kale, aina ya orodha ya ahadi za Agano la Kale ambazo sasa zinatimizwa kwa watu wa Mungu.

Mstari wa 6, akaniambia, Imekwisha. Mimi ni alfa na omega, mwanzo na mwisho. Kwa wenye kiu, nitawapa maji bure kutoka chemchemi za maji ya uzima, ambayo Isaya 55:1 inasema. Wale washindi watairithi haya yote, nami nitakuwa Mungu wao, nao watakuwa wanangu, au NIV inatafsiri kama watoto.

Dokezo lingine, au hata nukuu, ya 2 Samweli sura ya 7, fomula ya agano la Daudi. Kwa hivyo tena, tunapata mfano wa agano la Daudi likitimizwa, si tu katika Kristo, bali pia kwa wafuasi wake katika 2 Samweli, samahani, katika 2 Wakorintho 6.18, na sasa katika Ufunuo katika utimilifu ambao bado haujatimizwa katika Ufunuo 21 :7. Kwa hivyo, nia ya Mungu ya kutawala juu ya viumbe vyote, na hapa tunaona uhusiano kati ya tena agano la Daudi na uhusiano ambao Mungu alikuwa nao na Adamu na Hawa na nia yake kwao.

Kusudi la Mungu kwamba Adamu atawale viumbe vyote, na ambaye angefanya hivyo kwa kutii na kushika agano, sasa linatekelezwa kupitia Daudi, kupitia mwana mkuu wa Daudi, ambaye ni Yesu Kristo, lakini pia kupitia wafuasi wake. Kwa hivyo akiwa mfalme anayetawala wa ukoo wa Daudi, Yesu Kristo sasa anagawa baraka za wokovu, baraka za agano jipya, na kuleta utimilifu wa agano la Daudi, lakini pia watu wake wanatimiza agano la Daudi, na pia wao ni wana wa Mungu, naye ndiye baba yao, kwa sababu wao ni wa Kristo Yesu. Kwa njia, kama tanbihi nyingine au kando, hii labda ni mojawapo ya hoja zenye kushawishi zaidi kwa wazo la kushtakiwa.

Kuna mjadala unaoendelea kuhusu kama, katika Agano Jipya, tunapata utii wa Kristo, si kifo chake tu, utii wake, na kifo chake, bali kitendo cha utii cha Kristo, maisha yake ya utii, na kama hilo linahesabiwa kwa waumini. Kumekuwa na utamaduni wa muda mrefu kitheolojia unaosema sehemu ya kuhesabiwa haki ni maisha ya haki ya Kristo mwenyewe yanahesabiwa kwa watu wa Mungu. Hilo linaweza kupata uhalali fulani katika agano la Daudi, kwa kuwa Yesu Kristo ndiye anayetimiza kile ambacho Adamu hakufanya, ambaye, kama mwana wa Daudi, hushika agano, hutii agano, na huwakilisha Israeli kama wanaotii agano na kushika agano.

Sasa Yesu Kristo, kama mwakilishi wetu, utii wake unakuwa wetu. Kama wale walioungana na kuunganishwa na Kristo, agano la Daudi linatimizwa ndani yetu pia. Inawezekana kuona utii wa Kristo mwenyewe ukihusishwa au kuhusishwa na wafuasi wake kwa kuzingatia agano la Daudi, ambapo mfalme wa ukoo wa Daudi alikuwa mwakilishi ambaye angetawala watu wa Mungu, ambao wangeshika agano, ambao wangelitii.

Sasa, Yesu Kristo hufanya hivyo. Anatii kikamilifu na anaitikia kwa utii, na kisha, kwa sababu ya kuwa wa Kristo, inawezekana kuona kwamba utii huo unahesabiwa, unahusishwa na watu wa Mungu ambao ni wake. Kwa hivyo, agano la Daudi linatimizwa katika utu wa Yesu Kristo na, kwa ugani, wafuasi wake.

Agano la Musa linapaswa pia kuonekana kama linatimizwa katika Yesu Kristo; yaani, Yesu Kristo analitimiza. Kauli iliyo wazi zaidi ya hilo inapatikana mwanzoni kabisa mwa simulizi la Mathayo kuhusu Mahubiri ya Mlimani. Mwanzoni kabisa, kabla Mathayo hajaingia katika kiini cha mahubiri kama aina ya utangulizi, na kwa utangulizi, simaanishi mambo ya utangulizi, unatoka njiani ili ufikie kwenye jambo kuu, lakini kama maandalizi ya kusoma na kuelewa kwa usahihi sehemu iliyobaki ya mahubiri.

Angalia kile Yesu anachosema katika sura ya 5, mstari wa 17, hadi 20: Msidhani ya kuwa nimekuja kuitangua torati au manabii; sikuja kuitangua, bali kuitimiliza. Na anaendelea kusema kweli nawaambia, hata mbingu na nchi zitakapotoweka, hakuna hata herufi moja ndogo wala nukta moja ya kalamu itakayotoweka katika torati.

Hapa, sheria imeandikwa kwa herufi kubwa katika NIV yangu, labda kwa usahihi, kwa sababu Yesu anazungumzia sheria ya Musa. Hakuna hata nukta moja itakayoonekana kutoka kwa sheria hadi kila kitu kiwe kimetimizwa. Sasa, Yesu anaposema nimekuja kutimiza sheria, hiyo ni sheria ya Musa, kama sehemu ya agano la Musa ambalo Mungu alifanya na watu wake, sehemu ya masharti ambayo wanapaswa kufuata.

Yesu anaposema nimekuja si kukomesha bali kutimiza hilo, katika muktadha huu, angalau, sidhani kama Yesu anasema kimsingi nimekuja kuitunza na kuitii. Ndiyo, alifanya hivyo, na kuna marejeleo wazi katika injili kwa Yesu kufanya hivyo. Lakini hapa, hoja haionekani kimsingi kuwa Yesu Kristo anakuja kutii sheria na kuitunza kikamilifu, ingawa ndiyo, alifanya hivyo.

Badala yake, nadhani tunapaswa kuelewa utimilifu hapa katika sura ya 5 kwa njia ambayo Mathayo alitumia utimilifu katika sura mbili za kwanza, hasa sura ya 2. Kumbuka, ukirudi kwenye sura ya 2, kila kitu ambacho Yesu alifanya akiwa mchanga au kile ambacho wazazi wake walifanya, Mathayo anaunganisha na utimilifu wa maandishi ya Agano la Kale. Hili lilitokea ili kutimiza kile kilichosemwa na nabii Isaya, au hili lilitokea ili kutimiza kile kilichosemwa na Yereimia, au hili lilitokea ili kutimiza kile kilichoandikwa, n.k.

Kwa hivyo, kila kitu anachofanya Yesu, kila mahali anapoenda katika Mathayo 2, kinaonekana kama kinatimiza, yaani, kinakamilisha, kikiwa lengo la kile kilichokuwa kinatarajiwa na kuelekezwa. Sasa Yesu anasema sikuja kutangua sheria na manabii bali kuzitimiza. Yesu anatimizaje sheria ya Musa kama sehemu ya agano la Musa? Naam, kwa ufupi kwamba maisha na mafundisho ya Yesu ndiyo hasa sheria ilielekezwa.

Kwa hivyo mafundisho ya Yesu mwenyewe na maisha na huduma yake kwa kweli ndiyo malengo ya sheria ya Musa na agano la Musa. Sasa kwa kuwa Kristo amekuja, mafundisho yake na maisha na huduma yake sasa yanaweza kuonekana kama

utimilifu wake. Kwa hivyo Mathayo anasema kwamba Yesu anakamilisha agano la Musa na sheria ya Musa.

Baadaye katika Agano Jipya, mtume Paulo anarejelea asili ya muda ya agano la Musa. Kwa mara nyingine tena katika Wagalatia sura ya 3, tuliona kwamba sehemu ya kile Paulo anachofanya katika Wagalatia sura ya 3 ni kuonyesha kwamba utimilifu mkuu wa agano jipya kwa watu wa Mungu unakuja kupitia Yesu Kristo, si kupitia agano la kale. Hilo ni agano jipya lililoahidiwa katika Ezekieli, na Yereimia analipata, au samahani, agano la Ibrahimu lililoahidiwa katika Mwanzo 12 na linalofuata linapata utimilifu wake sio hatimaye katika agano la Musa bali katika nafsi ya Yesu Kristo.

Na hivyo, katika Wagalatia, sura ya 3, Paulo anachofanya ni kubishana kwamba kwa kweli, agano la Musa lilikuwa na jukumu la muda katika kujiandaa kwa ujio wa Kristo, Masihi. Sasa, tena, sitaki kuingia katika ufafanuzi wa kina wa sehemu hii, na hatuna muda wa kuangalia maelezo yote, lakini ni kutambua tu kwamba Paulo, tena, kusudi lote ni kwamba anabishana kuhusu asili ya muda ya agano la Musa. Lilikuwa na jukumu la muda la kuwatunza na kuwatunza watu, kuwalinda hadi ahadi ilipofika, ahadi ya kweli ya agano la Ibrahimu ilipofika, ambayo ni Yesu Kristo.

Sasa kwa kuwa hilo limefika, sasa kwa kuwa Yesu Kristo amefika, agano la Musa halina nguvu tena kwa watu wa Mungu. Limefikia kilele chake. Limefikia utimilifu wake katika nafsi ya Yesu Kristo.

Kwa hivyo, hoja ya Paulo ni kwamba agano la Musa halikuweka kando agano la Ibrahimu. Halikulifunika. Sio utimilifu wa mwisho na wa mwisho wa milele wa agano la Ibrahimu.

Badala yake, Paulo anasema, hapana, ukisoma Agano la Kale, kihistoria, lilichukua jukumu la muda la kuwalinda na kuwaendeleza watu, likiwaandaa kwa ajili ya utimilifu unaokuja katika nafsi ya Yesu Kristo. Kwa hivyo, kwa mfano, nitaanza kusoma katika mstari wa 15, ili upate ladha ya kile Paulo anachofanya. Anasema, ndugu na dada, ngoja nichukue mfano kutoka kwa maisha ya kila siku.

Kama vile hakuna mtu awezaye kuliondoa au kuliongeza agano la kibinadamu lililoanzishwa, ndivyo ilivyo katika hali hii. Kwa maneno mengine, Paulo anasema, kwa njia ile ile ambayo agano la Ibrahimu limeanzishwa, agano jingine haliwezi kutokea na kulibadilisha, kuliondoa, au kuliongeza. Ahadi zilinenwa kwa Ibrahimu na kwa uzao wake.

Maandiko hayasemi kwa wazao, maana yake wengi, bali kwa uzao mmoja, maana yake Kristo. Tunasoma hilo. Kisha, katika mstari wa 17, anasema, ninachomaanisha ni hiki: sheria iliyoletwa miaka 430 baadaye baada ya agano la Ibrahimu kutoliweka kando, agano, agano la Ibrahimu lililoanzishwa hapo awali na Mungu, na hivyo halibatili ahadi.

Kwa maana ikiwa urithi, yaani ahadi za Ibrahimu na agano la Ibrahimu, hutegemea sheria, basi haitegemei tena ahadi. Lakini Mungu, kwa neema yake, alimpa Ibrahimu kwa njia ya ahadi. Kwa nini basi, sheria ilitolewa? Iliongezwa kwa sababu ya makosa?

Hadi uzao ambao ni Kristo, nyuma katika sura ya 3, mstari wa 16, Paulo ametuambia tu kwamba uzao wa Ibrahimu ni Kristo. Hadi uzao ambao ahadi imemtaja utakapokuja. Sheria ilitolewa kupitia malaika na kuwekwa mikononi mwa mpatanishi.

Hata hivyo, mpatanishi humaanisha zaidi ya upande mmoja, lakini Mungu ni mmoja. Je, sheria inapingana na ahadi za Mungu? La hasha. Kwa maana kama sheria ingalitolewa ambayo ingeweza kutoa uzima, basi haki ingalipatikana kwa sheria.

Lakini Maandiko yamefunga kila kitu chini ya udhibiti wa dhambi ili kile kilichoahidiwa kwa njia ya imani katika Yesu Kristo kipewe wale wanaoamini. Kisha, mistari michache tu. Kabla ya kuja kwa imani hii, hiyo ni imani katika Yesu Kristo, mbegu inayotimiza agano la Ibrahimu.

Kabla ya kuja kwa imani hii, tulikuwa tumefungwa chini ya sheria, tumefungwa mpaka imani itakayokuja itakapofunuliwa. Kwa hivyo, sheria ilikuwa mlezi wetu hadi Kristo aje ili tuhesabiwe haki kwa imani.

Sasa kwa kuwa imani hii imekuja, hatuko tena chini ya mlezi. Kwa hivyo, katika Kristo Yesu, ninyi nyote mmekuwa watoto wa Mungu kwa njia ya imani. Kwa hivyo, nitaishia hapo.

Lakini unapata picha kwamba sheria ilifanya kazi kama kipimo cha muda cha kuwaweka watu, kuwalinda watu, kuwatunza, kuwalinda hadi Kristo aje. Na sasa kwa kuwa Kristo amekuja, sheria imetimiza kusudi lake, na haifanyi kazi tena kwa njia ya kuwafunga na yenye mamlaka juu ya watu wa Mungu. Kwa kweli, Paulo pia anasema katika sehemu hii katika sura ya 3 na mstari wa 10.

Anasema kwamba wote wanaotegemea matendo ya sheria wako chini ya laana kama ilivyoandikwa. Amelaaniwa kila mtu asiyeendelea kufanya yote yaliyoandikwa katika kitabu cha sheria. Lakini anaendelea katika mstari wa 13 na kusema, lakini Kristo alitukomboza kutoka katika laana ya sheria kwa kufanywa laana kwa ajili yetu.

Kwa maneno mengine, kifo cha Yesu pia kinakomesha laana iliyokuja kwa sababu ya kushindwa kuishi kwa utii wa sheria ya Musa. Na hivyo, hoja ya Paulo ni kwamba agano la Ibrahimu halijatimizwa kimsingi na kwa ukamilifu katika agano la kale, agano la Musa, lakini linatimizwa katika Kristo. Badala yake, agano la Musa lina jukumu la ndiyo, kuleta utimilifu, lakini kwa kuwalinda na kuwatunza, na kama Paulo asemavyo, kuwafunga, kuwatunza watu wa Mungu hadi uzao ulioahidiwa utakapofika, ambao ni Kristo.

Maana yake ni kwamba sasa kwa kuwa utimilifu katika Kristo umefika, wasomaji hawahitaji kutii sheria ya Musa. Tunaona kitu kama hicho kikiendelea katika Waebrania sura ya nane, sehemu nyingine ambayo tumeishughulikia kuhusiana na hekalu. Lakini katika Waebrania sura ya nane, kama sehemu ya hoja ya mwandishi mara kwa mara kwamba Yesu Kristo ni mkuu kuliko matukio na watu na taasisi mbalimbali chini ya agano la kale, kama sehemu ya hoja hiyo, mwandishi sasa anaonyesha kwamba Yesu Kristo analeta agano bora, anazindua agano bora.

Tena, jinsi Yesu alivyo mkuu ni muhimu kuelewa kwamba mwandishi hasemi kwamba Yesu ni mkuu kwa sababu agano la kale lilikuwa mpango A, na lilishindwa. Lilikuwa na kasoro kiasili na kitu kibaya na kibaya ambacho hakikufanya kazi. Na kwa hivyo sasa Mungu anaondoa hilo na kufanya kitu kingine.

Lakini badala yake, kiini cha hoja ya mwandishi ni Waebrania sura ya kwanza na mstari wa pili, ambayo ilikuweka tayari kusoma sehemu iliyobaki ya kitabu. Hapo awali, Mungu alisema na mababu zetu na manabii mara nyingi kwa njia mbalimbali, lakini katika siku hizi za mwisho, katika siku za utimilifu, amesema nasi kupitia mwanawe au kupitia mwanawe. Kwa hivyo, kwa maneno mengine, Yesu anaonekana akileta kilele, akileta utimilifu, Mungu akizungumza; Mungu alisema na manabii kwa njia mbalimbali kupitia Musa, kupitia sheria ya Agano la Kale.

Lakini sasa Mungu, kilele cha Mungu kuzungumza na watu wake ni kupitia mwanawe, Yesu Kristo. Kwa hivyo, tunapaswa kuelewa uhusiano wa Yesu na Agano la Kale tena kama moja ya ahadi na utimilifu katika kitabu chote cha Waebrania. Kwa hivyo sasa, katika sura ya nane hadi ya 10, mwandishi anaanza sehemu ndefu ambapo atabishana juu ya ukuu wa Yesu kuliko Agano la Kale kwa sababu wokovu anaouleta sasa ndio utimilifu wa mwisho wa kile kilichoahidiwa katika Agano la Kale.

Kwa kweli, mwandishi atabishana kutoka Agano la Kale lenyewe kwamba ikiwa agano la kale chini ya Musa lilikuwa bado linafunga, basi kwa nini katika Agano Jipya, hili si jambo la Agano Jipya tu, lakini kwa nini katika Agano la Kale unamkuta Yeremia akitarajia agano jipya? Ikiwa ndivyo ilivyo, hiyo inaonekana kuashiria kwamba agano la kale sasa limepitwa na wakati. Ikiwa agano la kale lilikuwa neno la mwisho la Mungu, njia yake ya mwisho ya kuanzisha uhusiano na wanadamu na kushughulika na dhambi, ikiwa agano la kale lilikuwa usemi wa mwisho wa mapenzi ya Mungu kwa watu wake, kwa nini miaka mingi baadaye Yeremia anatarajia kuanzishwa kwa agano jipya? Kwa hivyo, katika Waebrania sura ya nane, na nitasoma mistari ya saba na kufuatia saba hadi 13, tunamkuta mwandishi akinukuu waziwazi Yeremia 31, kifungu cha agano jipya. Sasa, tumeona maandishi ya agano jipya.

Agano jipya pia lipo wazi katika Ezekieli 36 na 37, na labda Yoeli 2 na kwingineko, lakini mwandishi ananukuu waziwazi kutoka kwa Yeremia 31, ambayo inarejelea waziwazi uhusiano huu mpya kama agano jipya. Kwa hivyo, mstari wa saba, kwani

kama kusingekuwa na ubaya wowote katika agano la kwanza, hakuna nafasi ingekuwa imetafutwa kwa lingine. Tena, ikiwa agano la kale lilitosha kwa neno la mwisho la Mungu la kushughulikia dhambi na kuanzisha uhusiano na wanadamu, kwa nini unapaswa kutaja agano jipya baadaye? Lakini Mungu aliwakosea watu wa Israeli, mstari wa nane, na akasema, sasa akimnukuu Yeremia, siku zinakuja, asema Bwana, nitakapofanya agano jipya na watu wa Israeli na watu wa Yuda.

Haitakuwa kama agano nililofanya na baba zao nilipowashika mkono ili kuwaongoza kutoka Misri, kwa sababu hawakuwa waaminifu kwa agano langu, nami nikawaacha, asema Bwana. Hili ndilo agano nitakalofanya na wana wa Israeli baada ya wakati huo, asema Bwana. Nami tazama, nitaweka sheria yangu akilini mwao, na kuiandika mioyoni mwao.

Nitakuwa Mungu wao, nao watakuwa watu wangu. Hapo tena kuna fomula ya agano. Hawatafundishana tena na jirani zao, wala hawataambiana, Mjue Bwana, kwa sababu wote watanijua mimi, tangu mdogo wao hadi mkubwa wao, kwa maana nitasamehe uovu wao, wala sitakumbuka dhambi zao tena.

Kisha, mwandishi wa Waebrania anaishia katika mstari wa 13 kwa kusema kwamba kwa kuita agano hili jipya, amelifanya la kwanza kuwa la kizamani, na kile kilichochakaa na cha kizamani kitatoweka hivi karibuni. Kwa hivyo angalia katika andiko hili sio tu nukuu ndefu ya Yeremia 31 lakini tena ukweli kwamba agano la kale, kile ambacho agano la kale lilikusudiwa kufanya, litapata utimilifu wake wa mwisho na usemi wake katika agano jipya, ambapo kuna upya kamili, na uandishi wa sheria mioyoni mwetu, upya, na kulingana na Ezekieli 37, Mungu ataweka roho yake ndani yetu, akituwezesha kutunza agano, na pia kuna msamaha wa dhambi. Unaona, tatizo la agano la kale, kulingana na mwandishi wa Waebrania, sio kwamba agano la kale lilikuwa la dhambi au baya au lisilo sahihi au aina ya mpango A ambao haukufanya kazi na ulirudi nyuma, lakini tatizo pekee lilikuwa ukaidi na uasi na kutotii kwa Israeli, na kwamba agano la kale halingeweza kushinda hili hatimaye, ambalo ndilo agano jipya sasa litashughulikia kwa kuwapa watu moyo mpya.

Kwa hivyo tena, agano la kale, ambalo linaonekana kuwa mada thabiti ya Agano Jipya, ni kwamba agano la kale limeendelea; limefikia utimilifu wake katika agano jipya ambalo sasa limezinduliwa katika nafsi ya Yesu Kristo. Na kwa hivyo ninachotaka kufanya katika muda uliobaki huu, na kisha pia katika sehemu inayofuata, ni kutumia muda wetu uliobaki tukiangalia agano jipya na utimilifu wake katika Agano Jipya. Linapokuja suala la agano jipya, tayari tumependekeza kwamba limekusudiwa kuwa agano kuu linalowaletea wengine utimilifu.

Ni agano linalodumisha maagano mengine yote, au samahani, kilele, utimilifu wa maagano mengine yote, agano la Ibrahimu, la Musa, na la Daudi. Agano jipya sasa linayafikisha yote kwenye kilele, kwenye kilele. Pia tumeangalia ukweli huo, tena, ili

tu kukukumbusha ili tunapoangalia maandiko mahususi ya Agano Jipya, tuweze kukumbuka uhusiano huo.

Maandiko mawili ya msingi tunayotaka kuyaangalia ni Yeremia 31, mistari ya 31 hadi 34 ya Yeremia sura ya 31, na kisha sehemu zinazofaa za Ezekieli 36 na 37, ambazo pia zina lugha ya agano na zinatarajia wazi agano jipya lililoanzishwa na watu wa Mungu atakapowarudisha katika nchi yao. Kwa hivyo, maagano pia yanahusiana na ardhi na urejesho. Linapokuja suala la agano jipya, inaonekana kwangu kwamba mambo muhimu ya agano jipya ni haya, na tena, ninadaiwa uchunguzi huu kwa makala ya Scott Hafeman katika Themes Central in New Biblical Theology na kazi zingine kadhaa.

Kwanza kabisa, agano jipya linahitajika; kulingana na Yeremia na Ezekieli, agano jipya linahitajika hasa kutokana na dhambi ya Israeli na uasi wa Israeli. Kwa hivyo, ni kwa sababu hiyo walivunja agano la kale, na kwa hivyo agano jipya linahitajika kutokana na uasi wa Israeli. Kipengele cha pili muhimu cha agano jipya ni kwamba halitavunjwa kama lile lililopita, haswa kwa sababu sheria itaandikwa kwenye mioyo ya watu wa Mungu, Yeremia 31, na watapewa moyo mpya, watakuwa moyo mpya, watapewa Roho Mtakatifu, Ezekieli sura ya 36.

Tatu, agano jipya linategemea kitendo cha awali cha Mungu cha ukombozi. Nne, kuhusiana na hilo, linatoa msamaha kamili wa dhambi, hasa mwishoni mwa Yeremia, lakini pia katika Ezekieli, Mungu atawasafisha uovu wao na ibada yao ya sanamu, Mungu hatakumbuka dhambi zao tena, atatoa msamaha kwa uovu wao. Kwa hivyo, agano jipya linatoa msamaha kamili wa dhambi.

Hatimaye, agano jipya linaelekeza kwenye kuja kwa Masihi ambaye kifo chake na ufufuo wake vinatekeleza agano hilo. Na tutaona hili katika sehemu iliyobaki ya Agano Jipya, maendeleo ya agano jipya. Sasa, swali moja linalojitokeza ni, katika Agano la Kale, agano jipya katika Yeremia na Ezekieli, agano jipya limeahidiwa kwa Israeli iliyorejeshwa.

Hasa katika Yeremia 31, tunaona kwamba ufalme uliogawanyika, falme za kaskazini na kusini, Israeli na Yuda, agano limefanywa katika Ezekieli, falme hizo mbili zimerejeshwa na ni pamoja na taifa la Israeli, pamoja na watu wa Mungu Israeli, kwamba Mungu, ninatumia Israeli kama neno la mwavuli kwa watu wa agano la kale la Mungu, watu wa Mungu katika Agano la Kale, ni pamoja na Israeli, taifa lililorejeshwa la Israeli, kwamba Mungu anatoa ahadi yake katika Yeremia na Ezekieli ya agano jipya. Kwa hivyo, ni wazi linahusiana na watu wa Mungu. Sasa, unapofikia Agano Jipya, inaonekana kwamba agano jipya halijatimizwa katika Israeli bali katika watu wapya wa Mungu, Wayahudi na Mataifa, wanaounda kanisa.

Swali ni jinsi tunavyoelewa hilo. Mfumo mmoja wa kitheolojia au harakati ambayo imepambana nayo ni ile ambayo tumeirejelea, na hiyo ni ugawaji wa nyakati.

Kumekuwa na mada kadhaa tofauti za ugawaji wa nyakati ili kuonyesha jinsi mvutano huu ulivyopambana nao; ambapo katika Agano la Kale una ahadi katika Yeremia na Ezeieli, ahadi ya Agano Jipya imefanywa kuwa ya pekee kwa Israeli.

Lakini katika Agano Jipya, unaonekana kupata agano jipya na ahadi na baraka zake sasa zikitumika kwa makanisa mbalimbali ambayo unawakuta waandishi wa Agano Jipya wakizungumzia, yaani, watu wa Mungu walioundwa na Wayahudi na Mataifa. Ndani ya ugawaji wa madaraka, kile ambacho mara nyingi hujulikana kama ugawaji wa madaraka wa kitamaduni, moja ya sifa za harakati hiyo ilikuwa ni kuonyesha tofauti kubwa sana kati ya Israeli na kanisa. Kwa hivyo, ahadi ambazo Mungu hutoa kwa Israeli wa kitaifa, wa kikabila katika Agano la Kale lazima zitimizwe nao.

Kanisa lililoundwa na Wayahudi na Mataifa wanaoamini halipaswi kulinganishwa na, au kutochanganywa na, au, kulingana na wengi chini ya mfumo wa zamani wa ugawaji wa sheria, halikuwa na uhusiano wowote na Israeli ya Agano la Kale. Mara nyingi, jinsi ilivyoielezwa ni kwamba baadhi ya baraka za kiroho za agano jipya, kama vile msamaha wa dhambi na moyo mpya, hutimizwa kanisani. Hutolewa kwa kanisa, lakini hiyo haimaanishi kwamba agano jipya linahusishwa na kanisa.

Agano jipya linaweza kutimizwa na Israeli pekee, lakini kanisa linapata baadhi ya baraka, kama vile Israeli inavyopata chini ya agano jipya. Kile kinachojulikana kama ugawaji wa sheria unaoendelea zaidi kinasema kwamba agano jipya linatimizwa katika kanisa. Kwa kweli linatimizwa.

Sio tu kwamba baadhi ya baraka zilimwagika kanisani, lakini kwa kweli zinatimizwa kanisani, ingawa bado zingehifadhi utimilifu wa baadaye kwa Israeli katika utimilifu wa eskatolojia wakati fulani ujao. Kwa hivyo, baadhi ya harakati zinazoendelea zaidi za ugawaji wa madaraka zingeona utimilifu ambao tayari lakini bado haujatimizwa. Tayari, agano jipya linatimizwa.

Inatimizwa kupitia Kristo katika watu wa Mungu, kanisa lililoundwa na Wayahudi na Mataifa, lakini hilo haliondoi utimilifu wa siku zijazo wa kiamu kwa watu wa Mungu, Israeli. Hata hivyo, nadhani ufunguo ni kuelewa popote unapotaka kuanguka. Jambo la msingi ni kuelewa kwamba Agano Jipya linaonyesha mara kwa mara kwamba agano jipya linatimizwa katika nafsi ya Yesu Kristo na kisha tena, kwa ugani, wote walio wake.

Kwa hivyo sasa, katika wakati huu, Wayahudi na Mataifa, kama watu wa Mungu, wanashiriki katika utimilifu wa agano jipya na baraka za agano jipya lililoanzishwa na kifo na ufufuo wa Yesu Kristo. Lakini pia litakuwa na utimilifu kamili katika uumbaji mpya, ambao tayari tumeuona, lakini tutaona tena katika Ufunuo sura ya 21 na mstari wa 3. Kwa hivyo tena, agano jipya linashiriki katika lile ambalo tayari lakini halijatimizwa. Tayari liko ndani ya Kristo na watu wake, lakini bado halijatimizwa katika umbo lililotimizwa katika uumbaji mpya wa Ufunuo 21.

Sasa, kwa kufupisha au kutoa kauli ya muhtasari ambayo ni muhimu kukumbuka tunapoanza kutazama maandishi ya Agano Jipya na utimilifu wa agano jipya ni muhimu, nadhani kutambua kwamba baraka zote za wokovu tunazofurahia kama Wakristo leo zimefungwa katika wakati wa sasa na katika siku zijazo zimefungwa bila kutenganishwa na agano jipya. Kwa hivyo hapo ndipo tunapoanza kusoma Agano Jipya, na tunaanza kuzungumza kuhusu mambo kama vile kuwa wokovu wetu, kuokolewa, kukombolewa, kupokea Roho Mtakatifu, kwamba dhambi zangu zimesamehewa, kwamba sasa nina uhusiano wa kibinafsi na Yesu Kristo, lugha hii yote ambayo tunapenda kutumia kama Wakristo. Kilicho muhimu ni kwamba tuweke msingi huo katika agano jipya.

Njia nyingine ya kusema hivyo ni kwamba hakuna wokovu, na hakuna baraka za wokovu isipokuwa agano jipya ambalo Mungu ameahidi na kuanzisha na watu wake. Kwa hivyo, baraka zote za wokovu ambazo mimi na wewe tunafurahia sasa na tutaafurahia katika siku zijazo zimeunganishwa bila kutenganishwa na agano jipya ambalo Mungu ameanzisha na kutimiza kupitia nafsi ya Yesu Kristo. Kwa hivyo, kwa mfano, tutaangalia zaidi hili baadaye, lakini tunapozungumzia kuhusu Roho Mtakatifu, na tunapozungumzia kuhusu karama za Roho na kupokea Roho na kujazwa na Roho, Roho Mtakatifu si fundisho la kanisa.

Sio kitu ambacho Paulo alibuni au kuamua kusesitiza. Sio kitu ambacho waandishi wa Agano Jipya walianza kusesitiza. Roho Mtakatifu, popote anapotokea katika Agano Jipya, hatimaye anadaiwa uwepo wake katika Agano Jipya kutokana na ahadi za agano jipya.

Tena, rudi kwenye Yoeli sura ya 2 au Ezeieli sura ya 36, ambapo ahadi ya kumiminwa kwa Roho Mtakatifu katika maandiko hayo imefungamana na uhusiano wa agano jipya ambao Mungu anakusudia kuanzisha na watu wake. Kwa hivyo, baraka zote za wokovu tunazofurahia, Roho Mtakatifu, ukombozi, msamaha wa dhambi, zote hizo zimefungamana na agano jipya. Hatufurahii hizo isipokuwa kushiriki katika agano jipya, isipokuwa Mungu kutimiza agano lake jipya na kuanzisha uhusiano wa agano jipya na watu wake.

Kwa hivyo, sehemu ya kuanzia na agano jipya, tunapofikiria kuhusu utimilifu wa Agano Jipya, ni Injili, ili kutambua kile ambacho Injili na kile ambacho Yesu Kristo anasema vinahusiana na agano jipya. Mahali pa kuanzia pengine pangukuwa katika Mathayo sura ya 26 au Luka sura ya 22 mstari wa 20. Lakini tutaangalia Mathayo sura ya 26 na mstari wa 28.

Hii ni katika muktadha wa Meza ya Bwana, ambapo Yesu anasherehekea Pasaka pamoja na wanafunzi wake, na kisha hilo linajitokeza kwa Yesu na wanafunzi wake sasa wakisherehekea Meza ya Bwana, ambayo inaonekana kuwa utimilifu wa kile kilichokusudiwa katika Pasaka. Kwa hivyo, sio tu mlo mzuri ambao Yesu anataka

wawe nao ili waweze kuwa kama Israeli, lakini inaonekana kuwa na uhusiano fulani nao katika suala la ahadi na utimilifu. Kwa hivyo, kwa njia ile ile ambayo mlo wa Pasaka ulisherehekea ukombozi wa Mungu kwa watu wake kutoka Misri, sasa Meza ya Bwana itaadhimisha na kusherehekea wokovu wa agano jipya la Mungu, ukombozi wake kwa watu wake kupitia mwanawe, Yesu Kristo.

Kwa hivyo, katika Mathayo sura ya 26 na mstari wa 17 hadi 30, tunapata simulizi la Yesu akisherehekea Pasaka na kisha kuzindua Meza ya Bwana, ushirika, Ekaristi, chochote unachotaka kuiita, pamoja na wanafunzi wake. Na katikati ya hayo, tunapata kitu kile kile katika Luka 22. Lakini katikati ya hayo, katika Mathayo 26 na mstari wa 28, Mathayo anasema, hii ni damu yangu ya agano, au Mathayo ana Yesu akisema, hii ni damu yangu ya agano, imwagikayo kwa ajili ya wengi kwa msamaha wa dhambi.

Sasa angalia lugha ya agano na lugha ya msamaha wa dhambi, ambayo inaonekana kutoka moja kwa moja katika Yeremia sura ya 31, labda pia Ezekieli pia. Lakini ikiwa hiyo haitoshi kukushawishi, angalia jinsi Luka anavyoandika katika sura ya 22, Luka sura ya 22 na mstari wa 20, Luka sura ya 22 na 20 katika rekodi ya Luka ya Karamu ya Mwisho. Anasema, vivyo hivyo, baada ya chakula cha jioni, Yesu alichukua kikombe kutoka kwenye mlo wa Pasaka na kusema, kikombe hiki ni agano jipya katika damu yangu, inayomwagika kwa ajili ya wengi. Kwa hivyo, kwa kuunganisha haya mawili, Yesu anatarajia kwamba kifo chake msalabani kingekuwa uthibitisho wa agano jipya.

Ni kupitia kifo cha Yesu msalabani ndipo agano lingetetekelezwa na kwamba msamaha wa dhambi ulioahidiwa chini ya agano jipya ungedumu na kutimizwa. Vifungu vingine kadhaa kutoka katika injili ambavyo havitaji waziwazi agano jipya lakini, kwa maoni yangu, ni marejeleo ya maandishi ya agano jipya. Mojawapo, nadhani, ni Yesu akitoa Roho Mtakatifu.

Kwa mfano, katika Yohana sura ya 7, na mstari ya 37 hadi 39. Yohana 7 37 hadi 39 inasema hivi: Siku ya mwisho na kubwa zaidi ya sikukuu, Yesu alisimama, akasema kwa sauti kuu, Mtu yeyote mwenye kiu na aje kwangu anywe. Yeye aniaminiye mimi, kama maandiko yasemavyo, mito ya maji yaliyo hai itatoka ndani yake.

Kwa hili, alimaanisha Roho ambaye wale waliomwamini wangempokea baadaye hadi wakati ambapo roho haikuwa imetolewa kwa kuwa Yesu alikuwa bado hajatukuzwa. Kwa hivyo, baada ya kifo na ufufuo wake, Yesu angetoa roho hiyo katika kutimiza ahadi ya agano jipya, hasa katika Ezekieli 36 au Yoeli sura ya 2, kwamba Mungu angemimina roho yake juu ya watu wake. Au ndani ya kitabu hicho hicho, Yohana sura ya 3, ubadilishanaji unaojulikana sana kati ya Yesu na Nikodemo.

Lugha, kuanzia mstari wa 3, Yesu anasema, kweli, kweli, nakuambia, au kweli kabisa, historia yangu ya King James ilikuwa ikianza, kweli kabisa, nakuambia, hakuna mtu awezaye kuuona ufalme wa Mungu isipokuwa amezaliwa mara ya pili au kuzaliwa

upya. Kisha Nikodemo anauliza mtu awezaje kuzaliwa akiwa mzee. Nikodemo aliuliza. Hakika hawezi kuingia tumboni mwa mama yake mara ya pili na kuzaliwa. Yesu akajibu, kweli kabisa, nakuambia, hakuna mtu awezaye kuingia katika ufalme wa Mungu isipokuwa amezaliwa kwa maji na kwa roho.

Katika hukumu yangu, wengine wamebishana hili, na kwa hivyo sio la asili kwangu, lakini katika hukumu yangu, hili linarudi kwenye Ezekieli 36 na ahadi za agano jipya ambazo tuliziona hapo. Kwa mfano, kama naweza kupata mstari wa Ezekieli sura ya 36, na hapa, kuanzia mstari wa 24, kwa maana nitawatoa katika mataifa, nitawakusanya kutoka nchi zote, nitawarudisha katika nchi yenu wenyewe, nitawanyunyizia maji safi, hayo yangukuwa maji wakati Yesu anasema, lazima mzaliwe kwa maji, nitawanyunyizia maji safi, nanyi mtakuwa safi, nitawasafisha na uchafu wenu wote. Kisha mstari wa 26, nitawapa moyo mpya na kuweka roho mpya ndani yenu.

Mstari wa 27, nami nitatia roho yangu ndani yako na kukuongoza kufuata amri zangu. Kwa hivyo, Yesu anapomwahidi Nikodemo, au anapomwambia Nikodemo, niseme, anapomwambia Nikodemo, huwezi kuuona ufalme wa Mungu isipokuwa umezaliwa kwa maji na roho, hiyo ni dokezo la moja kwa moja kurudi kwenye lugha ya agano jipya ya Ezekieli 36. Kwa maneno mengine, tena, Yesu Kristo anazindua agano jipya.

Kwa maoni yangu, wakati wowote Yesu anapoahidi msamaha wa dhambi, katika Mathayo, ataitwa Yesu kwa sababu atawasamehe watu wake kwa dhambi zao, au atawasamehe dhambi za watu wake. Wakati wowote Yesu anapotoa msamaha wa dhambi, bila kutaja, hilo ni dokezo la kurudi kwenye agano jipya, hasa Yeremia 31, lakini pia Ezekieli, kwamba Mungu angewasafisha kutokana na uchafu, Mungu angeleta msamaha, Mungu asingekumbuka dhambi zao tena. Kwa kweli, nitabisha baadaye kwamba Paulo anaporejelea msamaha wa dhambi, labda tunapaswa kuona hilo pamoja na kiungo cha moja kwa moja kwenye agano jipya.

Kifo cha Yesu msalabani, marejeleo maalum ya kifo cha Yesu msalabani, damu yake, kama kuthibitisha agano jipya, kama kuleta msamaha, kama kuzindua agano jipya katika maneno ya Meza ya Bwana, Yesu akitoa Roho Mtakatifu katika Yohana 7 na kwingineko, kuzaliwa upya kwa maji na roho, ambayo inaunganisha nyuma na Ezekieli 36, msamaha wa dhambi ambao Yesu hutoa, yote yanahusiana na agano jipya. Mfano mwingine ungekuwa ukweli kwamba Yesu alikuja kuunda watu wapya. Ukweli kwamba katika Injili, Yesu anakuja kukusanya watu wapya, akianza na wanafunzi wake 12 na mitume, lakini akianza kukusanya watu wapya watakaomjibu kwa imani, mara nyingine tena, nadhani, inachukua agano jipya.

Yesu anaunda agano jipya katika kutimiza ahadi za agano jipya za Mungu kufanya agano na watu wake ambalo atawarejeshea katika nchi yao katika Ezekieli na Yeremia. Kwa hivyo, ili kuhitimisha, kifo cha Yesu msalabani ni njia ya kutunga na

kuthibitisha agano jipya. Ni njia ya kuleta msamaha ulioahidiwa wa dhambi unaopatikana chini ya agano la kale.

Agano jipya pengine pia linarudi nyuma kwenye agano la kale katika Agano la Kale kwa agano jipya pengine linarudi nyuma na kukumbatia dhambi chini ya Agano la Kale ambazo zilishughulikiwa kwa mtindo chini ya mfumo wa dhabihu wa Agano la Kale. Sasa, dhambi hizo hatimaye na hatimaye zinashughulikiwa chini ya wokovu wa agano jipya ambao Yesu Kristo hutoa kupitia kifo na ufufuo wake. Kwa hivyo, Injili ni wazi, bila kutumia neno agano jipya kila wakati, ingawa linafanya hivyo katika Luka 22:20, Injili zinamwakilisha Yesu waziwazi akizindua agano jipya la Yereimia na Ezeieli na kwingineko katika Agano la Kale kama utimilifu wa nia ya Mungu ya kuingia katika uhusiano wa agano na watu wake.

Sasa, tutakachofanya katika sehemu yetu inayofuata ni kuangalia vifungu vingine kadhaa vya Agano Jipya katika fasihi ya Paulo na kwingineko ambavyo pia vinaonyesha utimilifu katika Kristo na watu wake, utimilifu wa agano jipya lililoahidiwa katika Yereimia na Ezeieli katika Agano la Kale. Kisha, tutaishia kwa kuangalia kipengele ambacho bado hakijakamilika, utimilifu wa agano jipya katika uumbaji mpya wa Ufunuo sura ya 21.

Huyu ni Dkt. Dave Mathewson katika mfululizo wake wa mihadhara kuhusu Theolojia ya Agano Jipya. Huu ni kipindi cha 10, Agano, Agano la Kale na Agano Jipya, Sehemu ya 2.